

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

muu

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaalan koulutus maksuttomaksi.

-

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

-

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

-

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeuttisiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

-

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

-

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

-

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

-

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

-

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

-

Muuta huomioitavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

Suomen sosiaalipsykologit ry haluaa ottaa kantaa erityisesti STM:n esitysluonnoksessa käsiteltyyn vaikuttavuusnäkökulmaan. Pidämme erityisen tärkeänä esityksessä tunnistettua tavoitetta rakentaa koulutusmalli, joka mahdollistaa laajan osaajajoukon kouluttamisen mielenterveyden varhaiseen tukeen, hoitoon ja ennaltaehkäisyyn.

Mielenterveyspalvelujen saatavuuden vahvistaminen edellyttää laajaa ja monipuolista osaajapohjaa. Tällä hetkellä esitysluonnoksessa (kohta 4.2.1) todetaan, että suurin vaikuttavuus olisi sairaanhoitajatutkinnon suorittaneilla ja muilla terveydenhuollon tai sosiaalihuollon ammattihenkilöillä. Nähdäksemme tämä muotoilu rajaa ulos merkittävää osaamista, joka ei kuulu sosiaali- ja terveydenhuollon laillistettujen ammattihenkilöiden piiriin tai jota ei tällä hetkellä täysimääräisesti tunnisteta ja hyödynnetä sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla.

Jatkovalmistelussa tulisi huolehtia siitä, että koulutusjärjestelmä mahdollistaa tarkoituksenmukaisen pääsyn koulutukseen myös sellaisille korkeakoulutetuille asiantuntijaryhmille, joiden osaaminen tukee psykososiaalisten menetelmien käyttöä mutta jotka eivät nykyisellään kuulu sosiaali- tai terveydenhuollon laillistettuihin ammattihenkilöihin.

Sosiaalipsykologian koulutus (VTM/YTM) on yksi niistä korkeakoulututkinnoista, jotka eivät johda suoraan sosiaali- tai terveydenhuollon laillistettuihin ammattihenkilötehtäviin. Sosiaalipsykologian koulutus tuottaa kuitenkin sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla tarvittavaa osaamista muun muassa käyttäytymisen muutoksesta, vuorovaikutuksesta, identiteetin rakentumisesta, hyvinvoinnin sosiaalisista tekijöistä sekä yksilön toiminnasta osana laajempaa sosiaalista ja yhteiskunnallista kontekstia. Tämä osaaminen muodostaa merkityksellisen perustan psykososiaalisten menetelmien oppimiselle ja soveltamiselle sekä tukisi osaltaan perustason mielenterveyspalvelujen vahvistamista.

Suomen sosiaalipsykologit ry:n vuonna 2024 tekemän kyselyn mukaan 47 prosenttia kyselyyn vastanneista sosiaalipsykologeista on kiinnostunut kouluttautumaan psykoterapeutiksi. Sosiaalipsykologit muodostavat siten merkittävän osaajaresurssin, jolla on potentiaalia vastata psykoterapeuttien kasvavaan kysyntään. Näin ollen sosiaalipsykologit ovat osa olemassa olevaa osaamispotentiaalia, jonka huomioiminen tässä uudistuksessa voisi osaltaan tukea uudistuksen tavoitteita lisätä mielenterveyden ammattilaisten määrää ja vahvistaa perustason mielenterveyspalveluja.

Sosiaalipsykologit ovat jo vuosikymmenten ajan työskennelleet psykoterapeutteina ja erilaisissa psykososiaalisen tuen tehtävissä. Näihin tehtäviin ja koulutuspoluille hakeutuminen on kuitenkin muuttunut asteittain vaikeammaksi, ja se on nykyisin usein edellyttänyt yksilöllisiä ja poikkeuksellisia urapolkuja, kuten uudelleen kouluttautumista. Tämä johtuu osittain siitä, että sosiaalipsykologien on vaikeaa kerryttää psykoterapiakoulutukseen vaadittavaa kahden vuoden asiakas- ja potilastyökokemusta sosiaali- ja terveysalalla, jossa työskentelyn edellytyksenä on useimmiten jokin laillistettu ammattinimike (esim. sairaanhoitaja, psykologi tai sosiaalityöntekijä).

Sosiaalipsykologin ammattinimikettä ei ole laillistettu, eikä koulutus useimmiten johda suoraan sellaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin, joissa psykoterapiakoulutukseen vaadittava asiakas- ja potilastyökokemus voisi tarkoituksenmukaisesti kertyä.

Suomen sosiaalipsykologit ry esittää, että jatkovalmistelussa:

- tarkastellaan koulutukseen hakeutumisen edellytyksiä osaamisperusteisesti, siten että soveltuvuutta arvioidaan laajasti koulutuksen tuottaman osaamisen eikä yksinomaan nykyisen ammattihenkilöaseman perusteella,
- arvioidaan, miten koulutus- ja pätevytymispolut voidaan rakentaa aidosti saavutettaviksi myös muille soveltuvan korkeakoulutuksen suorittaneille asiantuntijoille, jotta olemassa oleva osaamispotentiaali voidaan hyödyntää tarkoituksenmukaisesti mielenterveyspalvelujen vahvistamisessa,
- selkeytetään niiden koulutuksen suorittaneiden asemaa, jotka eivät kuulu sosiaali- tai terveydenhuollon laillistettuihin ammattihenkilöihin, jotta osaamisen tunnistaminen olisi yhdenmukaista eikä muodostaisi tarpeettomia rakenteellisia esteitä.

Mielenterveyspalvelujen saatavuuden vahvistaminen edellyttää, että koulutusjärjestelmä tunnistaa laajasti yhteiskunnassa jo olemassa olevan relevantin osaamisen. Suomen sosiaalipsykologit ry pitää tärkeänä, että uudistuksen jatkovalmistelussa varmistetaan koulutusmallin riittävä joustavuus ja saavutettavuus, jotta sen vaikuttavuus voidaan toteuttaa mahdollisimman laajasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Nikkanen Inari
Suomen sosiaalipsykologit ry